

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 485/2012-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., vedené pod sp. zn. Rvp 11923/2012, sp. zn. Rvp 11989/2012 až sp. zn. Rvp 11992/2012, zastúpenej advokátom JUDr. B. F., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne a jeho uzneseniami vydanými pod sp. zn. 3 CoE 133/2012 z 11. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 41/2012 zo 6. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 110/2012 z 20. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 53/2012 z 20. júna 2012 a sp. zn. 17 CoE 43/2012 zo 6. júna 2012 v spojení s postupom Okresného súdu Partizánske a jeho uzneseniami sp. zn. 6 Er 223/2009 z 15. marca 2012, sp. zn. 5 Er 396/2009 z 23. septembra 2011, sp. zn. 3 Er 1744/2008 z 1. decembra 2011, sp. zn. 3 Er 2039/2008 z 22. novembra 2011 a sp. zn. 5 Er 1639/2008 z 23. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 11923/2012, sp. zn. Rvp 11989/2012 až sp. zn. Rvp 11992/2012 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 11923/2012.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli od 24. augusta 2012 do 30. augusta 2012 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a zákazu diskriminácie zaručeného čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) a jeho uzneseniami vydanými pod sp. zn. 3 CoE 133/2012 z 11. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 41/2012 zo 6. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 110/2012 z 20. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 53/2012 z 20. júna 2012 a sp. zn. 17 CoE 43/2012 zo 6. júna 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia krajského súdu“) v spojení s postupom Okresného súdu Partizánske (ďalej len „okresný súd“) a jeho uzneseniami sp. zn. 6 Er 223/2009 z 15. marca 2012, sp. zn. 5 Er 396/2009 z 23. septembra 2011, sp. zn. 3 Er 1744/2008 z 1. decembra 2011, sp. zn. 3 Er 2039/2008 z 22. novembra 2011 a sp. zn. 5 Er 1639/2008 z 23. septembra 2011 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia okresného súdu“).

2. Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Sťažovateľka poskytla na základe zmlúv o úvere uzavretých s dlžníkmi úvery, ktoré boli títo

povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. Po zročnosti pohľadávok a v nadväznosti na rozhodcovské doložky v úverových zmluvách, boli sťažovateľkou začaté rozhodcovské konania pred ňou zvoleným rozhodcovským súdom – spoločnosťou S., a. s., B., ktorého rozsudky boli/mali byť relevantnými exekučnými titulmi v exekučných konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 6 Er 223/2009, sp. zn. 5 Er 396/2009, sp. zn. 3 Er 1744/2008, sp. zn. 3 Er 2039/2008 a sp. zn. 5 Er 1639/2008. Zhodne vo všetkých týchto označených exekučných konaniach boli samostatnými uzneseniami vydanými vyšším súdnym úradníkom tieto exekučné konania zastavené podľa § 57 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) v spojení s § 45 ods. 2 v nadväznosti na § 45 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“). Krajský súd na odvolania sťažovateľky svojimi napadnutými rozhodnutiami potvrdil okresným súdom vydané prvostupňové rozhodnutia ako vecne správne. V ostatnom podala sťažovateľka sťažnosti ústavnému súdu.

3. Sťažovateľka koncentruje svoju argumentáciu v podaných ústavných sťažnostiach do viacerých rovín.

3.1 V prvej rovine sťažovateľka nesúhlasí s interpretáciou a aplikáciou noriem únieového práva v postupe a rozhodnutiach okresného súdu a krajského súdu a uvádza: *„Vzhľadom na požiadavky jednotnej aplikácie a jednotnej interpretácie únieového práva je potrebné text únieového predpisu skúmať vo všetkých jeho úradných jazykových verziách a vziať do úvahy skutočný úmysel zákonodarcu a cieľ samotného predpisu. Pokiaľ je výklad ustanovenia práva Únie v jednotlivých jazykových verziách odlišný, musí byť toto ustanovenie vykladané podľa všeobecného významu a cieľa právnej úpravy, ktorej je súčasťou. Tvrdíme, že súd sa nijako nevysporiadal s výkladovými pravidlami uvedenými v smernici Rady 93/13/EHS a nijako nezdôvodnil prečo považuje rozhodcovskú doložku za neprijateľnú podmienku v zmluve o úvere.“* V nadväznosti na túto svoju argumentáciu sťažovateľka nastolila požiadavku začať konanie o prejudiciálnej otázke pred Súdnym

dvorom Európskej únie: „... v danom prípade je nutné požiadať o výklad pojmu nekalá zmluvná podmienka v kontexte tohto sporu Súdny dvor Európskej únie“.

3.2 V druhej rovine atakuje samotnú právomoc okresného súdu ako súdu exekučného v exekučnom konaní preskúmať exekučný titul, ktorým bol rozsudok rozhodcovského súdu, a to hneď z viacerých hľadísk. Namietala, že okresný súd „... (i) rozhodol nad rámec zverenej právomoci, (ii) rozhodol bez návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, (iii) svojím postupom odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom, (iv) rozhodol na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, pretože nevykonal náležité dokazovanie, (v) svoje rozhodnutie formuloval na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a s použitím chybných aplikácie a interpretácie“. Ďalej poukázala na to, že „... už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, ... či rozhodnutie (iný titul) je z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisov vykonateľné tak po stránke formálnej... ako aj materiálnej... V rámci tohto skúmania nie je exekučný súd oprávnený posudzovať vecnú správnosť (skutkové a právne závery) rozsudku všeobecného súdu, ani rozsudku rozhodcovského súdu. Exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom.“. Zvýraznila rovnocenné postavenie tak rozsudku rozhodcovského súdu s rozhodnutím všeobecného súdu: „... exekučný súd musí s takýmto rozsudkom nakladať rovnako ako s rozsudkom všeobecného súdu. V opačnom prípade by porušil zásadu rovnocennosti a neprípustne uplatnil rozdielny procesný postup...“.

3.3 V tretej rovine napáda nesprávnosť právnych záverov okresného súdu a v potvrdzujúcich záveroch aj krajského súdu pri aplikácii noriem spotrebiteľskej legislatívy v kontexte judikatúry európskych orgánov súdnej moci: „Sťažovateľ nesúhlasí ani s právnym posúdením zmluvy o úvere ako zmluvy o spotrebnom úvere, v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch. Sťažovateľ rovnako poukazuje na nesprávne posúdenie neprimeranosti úrokov z omeškania.“.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy,

práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom a napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, zruší napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu a veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadost'učinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.A

K spoločnému prerokovaniu vecí

7. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

8. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 11923/2012, sp. zn. Rvp 11989/2012 až sp. zn. Rvp 11992/2012 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky, okresného súdu a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

II.B

K namietanému porušeniu označených základných práv napadnutými rozhodnutiami okresného súdu

9. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie

(napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

10. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

11. Pokiaľ ide o uznesenia okresného súdu sp. zn. 6 Er 223/2009 z 15. marca 2012, sp. zn. 5 Er 396/2009 z 23. septembra 2011, sp. zn. 3 Er 1744/2008 z 1. decembra 2011, sp. zn. 3 Er 2039/2008 z 22. novembra 2011 a sp. zn. 5 Er 1639/2008 z 23. septembra 2011, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti týmto bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľka aj využila), a preto ňou podané sťažnosti v tejto časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.C

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo

slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

14. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010). Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04) súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

15. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto

interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

16. Ústavný súd v danom prípade považoval za významné vyriešiť zásadný problém sťažovateľky, a teda či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, a to po vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, mal právomoc skúmať prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu, ktorým bol rozhodcovský rozsudok rozhodcovského súdu.

17. Podľa § 57 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu súd zastaví, ak... . Podľa § 57 ods. 2 Exekučného poriadku exekúciu môže súd zastaviť aj vtedy, ak to vyplýva z ustanovení tohto alebo osobitného zákona.

18. Podľa § 45 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu podľa osobitných predpisov na návrh účastníka konania, proti ktorému bol nariadený výkon rozhodcovského rozsudku, konanie o výkon rozhodnutia alebo exekučné konanie zastaví a) z dôvodov uvedených v osobitnom predpise, b) ak rozhodcovský rozsudok má nedostatok uvedený v § 40 písm. a) a b) alebo c) ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Podľa § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu zastaví výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa odseku 1 písm. b) alebo c). Podľa § 45 ods. 3 zákona o rozhodcovskom konaní proti rozhodnutiu súdu podľa odsekov 1 a 2 je prípustný opravný prostriedok.

19. Podľa § 374 ods. 4 OSP proti rozhodnutiu súdneho úradníka alebo justičného čakaťa je vždy prípustné odvolanie. Odvolaniu podanému proti rozhodnutiu, ktoré vydal súdny úradník alebo justičný čakať, môže v celom rozsahu vyhovieť sudca, ktorého rozhodnutie sa považuje za rozhodnutie súdu prvého stupňa; ak sudca odvolaniu nevyhovie, predloží vec na rozhodnutie odvolaciemu súdu. Ak odvolanie podané v odvolacej lehote

oprávnenou osobou smeruje proti rozhodnutiu súdneho úradníka alebo justičného čakaťa, proti ktorému zákon odvolanie nepripúšťa (§ 202), rozhodnutie sa podaním odvolania zrušuje a opätovne rozhodne sudca. Podľa § 204 ods. 2 druhej vety OSP ak rozhodnutie... obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, možno podať odvolanie do troch mesiacov od doručenia.

20. Z napadnutých rozhodnutí krajského súdu vyplýva jeho stotožnenie sa so závermi rozhodnutí okresného súdu, ktorý svoje rozhodnutie o zastavení exekučného konania založil na § 45 ods. 1 písm. c) a ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní v spojení s § 57 ods. 2 Exekučného poriadku, a to z toho dôvodu, že rozsudok rozhodcovského súdu, ktorý bol v danej veci exekučným titulom, nebol uznaný za spôsobilý exekučný titul, a to z dôvodu neprijateľnosti rozhodcovskej doložky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu na konanie ako absolútne neplatnej zmluvnej podmienky. Právomoc rozhodcovského súdu bola teda založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní.

21. Krajský súd vo svojich všetkých napadnutých rozhodnutiach dôsledne vyložil svoje úvahy týkajúce sa posúdenia v týchto veciach rozhodujúcej okolnosti, a to rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky (od ktorej sťažovateľka aj odvíjala príslušnosť ňou zvoleného rozhodcovského súdu na konanie a ktorého rozsudok bol exekučným titulom, pozri bod 2) vo vzťahu k normám spotrebiteľskej legislatívy. Krajský súd prihliadol na to, že v dôsledku uplatnenia rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky aj v rámci exekučného konania sa dlžníkom ako spotrebiteľom zásadným spôsobom zhoršilo ich zmluvné postavenie, čím vznikol nepomer v právach a povinnostiach medzi odporcom (oprávneným), teda sťažovateľkou a dlžníkom (povinným) v neprospech dlžníka, pričom tento zjavný nepomer/rozpor krajský súd vo svojich napadnutých rozhodnutiach vyhodnotil v kontexte noriem spotrebiteľskej legislatívy mnohopočetne aplikovanej v judikatúre tak všeobecných súdov, ako aj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

22. Ústavný súd taktiež preskúmal aj výklad krajského súdu a jeho úvahy vo vzťahu k posúdeniu právneho vzťahu medzi sťažovateľkou a dlžníkmi ako spotrebiteľského

právneho vzťahu a následne vychádzajúc z príslušných ustanovení § 52 a § 53 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej len „Občiansky zákonník“) v nadväznosti na ustanovenia smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách aplikoval na jeho posúdenie ustanovenia spotrebiteľského práva. Ako rozporné s týmito právami následne vyhodnotil aj tie ustanovenia zmluvy zakladajúce právomoc rozhodcovského súdu na konanie z viacerých dôvodov, ako napr. absencia individuálne dojednanej takejto podmienky, reálna nemožnosť dlžníkov ako spotrebiteľov ovplyvniť jej obsah koncipovaný formulárovou zmluvou, vopred stanovenie konkrétneho rozhodcovského súdu na konanie a pod... Pokiaľ je teda právomoc rozhodcovského súdu založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, je nepochybné, že aj samotný rozhodcovský rozsudok ako celok bol vydaný v rozpore so zákonom a nemôže byť spôsobilým exekučným titulom, na základe ktorého by oprávnenému voči povinnému vznikol nárok, ktorý by bol vynutiteľný v exekučnom konaní.

23. Krajský súd zhodne vo svojich uzneseniach sp. zn. 17 CoE 41/2012 zo 6. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 110/2012 z 20. júna 2012, sp. zn. 17 CoE 53/2012 z 20. júna 2012 a sp. zn. 17 CoE 43/2012 zo 6. júna 2012 v podstatnom dôvodil: *„V prejednávanej veci okresný súd opodstatnene poukázal na to, že rozhodcovská doložka obsiahnutá vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, ktoré sú súčasťou zmluvy o poskytnutí úveru vylučuje uplatňovanie pravidiel na ochranu spotrebiteľa. Predmetná rozhodcovská doložka sa z dôvodov, na ktoré poukázal súd prvého stupňa javí ako absolútne nevyvážená, a preto nekalá. Zatiaľ čo veriteľ má zjavne viaceré výhody v porovnaní so situáciou, kedy bola vec prejednávaná riadnymi súdmi, v danej veci oprávnený vo svojom odvolaní neuvádza, aké výhody z nej plynú pre spotrebiteľa. Okrem toho rozhodcovské konania podľa zistenia komisie nie sú v súlade s viacerými zásadami obsiahnutými v odporúčaní komisie 98/257/ES z 30. marca 1998 o zásadách platných pre orgány príslušné pre mimosúdne urovnávanie spotrebiteľských sporov. Aj keď toto odporúčanie nemá právne záväzný charakter, uznáva sa v ňom rad zásad, dôležitých pre zabezpečenie spravodlivosti konaní o urovnávanie spotrebiteľských sporov, pričom niektoré z nich sú založené na všeobecných právnych zásadách. Veriteľ môže na základe predmetnej rozhodcovskej doložky vec*

predložiť na prejednanie rozhodcovskému orgánu, ktorý si sám zvolil a vylúčiť tak súd, ktorý by bol inak príslušný. Na základe tejto rozhodcovskej doložky spotrebiteľ ešte pred vznikom akéhokolvek sporu stráca právo brániť sa voči takýmto nárokom na riadnom súde v mieste svojho bydliska. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka je treba vykladať aj so zreteľom na ust. § 106 O. s. p., ktoré pri platnej rozhodcovskej zmluve bráni konaniu pred štátnym súdom. Ak rozhodcovská doložka dáva na výber medzi štátnym a rozhodcovským súdom, ale pre prípad vyvolania rozhodcovského konania dodávateľom sa musí spotrebiteľ podrobiť rozhodcovskému konaniu, nie je možné poskytnúť súdnu ochranu v rámci exekúcie, ak je exekučným titulom rozhodcovský rozsudok a oprávneným je dodávateľ. Rozhodcovskú doložku je preto treba vykladať tak, že neodporuje citovanému zákonnému ustanoveniu iba vtedy, ak práva v exekúcii uplatňuje ako oprávnený spotrebiteľ. Ochranu spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami súd zabezpečí bez ohľadu na povahu spotrebiteľského vzťahu a teda dokonca aj v prípade, ak nejde o spotrebiteľský úver. Súd prvého stupňa preto vyvodil správny právny záver o tom, že zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takej zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom. O túto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak spotrebiteľ podľa neho má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by sa podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu.

Pokiaľ ide o námietku oprávneného v odvolaní, že okresný súd skúmal exekučný titul už pri rozhodovaní o udelení poverenia, kedy ho uznal za súladný so zákonom, na základe čoho udelil poverenie, krajský súd dodáva, že udelenie poverenia na vykonanie exekúcie nie je procesné rozhodnutie, ktoré by vylučovalo čiastočné alebo úplné zastavenie exekúcie pre nesúlad exekučného titulu so zákonom. Súd je oprávnený v každom štádiu exekučného konania skúmať z úradnej povinnosti, či tu nie je daný niektorý z dôvodov, pre ktorý by musel exekúciu zastaviť. Pre zastavenie exekúcie podľa § 57 ods. 2 Ex. poriadku, preto vydanie poverenia na vykonanie exekúcie nemôže predstavovať prekážku veci rozsúdenej.

Súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená (R 58/1997).“

24. Krajský súd vo svojom uznesení sp. zn. 3 CoE 133/2012 z 11. júna 2012 dôvodil, že *„Správny bol záver súdu prvého stupňa, ktorý predmetnú zmluvu o úvere považoval za spotrebiteľskú zmluvu. Spotrebiteľské právo patrí k najviac sa rozvíjajúcim oblastiam práva, ktorého základnou funkciou je ochrana spotrebiteľa ako tzv. slabšej strany. Problematika ochrany spotrebiteľa je inštitút, ktorý treba vnímať komplexne a ktorý sa dotýka viacerých typov zmlúv. Spotrebiteľskú zmluvu do Obč. zákonníka zaviedla jeho novela zákonom č. 150/2004 Z. z. Bola tak implementovaná smernica Rady Č, 93/13/EHS o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným typom zmluvy, ale možno ju označiť ako druh zmluvy, pre ktorú najmä Obč. zákonník, ale aj iné právne predpisy ustanovujú osobitné podmienky a určujú, aké náležitosti zmluva musí obsahovať a naopak, ktoré v nej nesmú byť (neprijateľné podmienky), na ochranu tzv. slabšej zmluvnej strany. Úprava spotrebiteľskej zmluvy tvorí právny základ ochrany spotrebiteľa v súkromno-právnych vzťahoch a je základným inštitútom spotrebiteľského práva. Charakter spotrebiteľskej zmluvy môže mať zmluva kúpna, zmluva o dielo, poisťná zmluva, zmluva o obstaraní zájazdu, lízingová zmluva, (zmluva o úvere), zmluva o dodávke plynu elektriny, o pripojení a ďalšie. Pochopiteľne, že charakter spotrebiteľskej zmluvy môžu mať aj zmluvy uzatvárané podľa Obchodného zákonníka ako aj ďalších osobitných predpisov.*

Práve vyššie uvedená smernica za spotrebiteľskú zmluvu považuje iba takú, kde spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť obsah zmluvy. Aj ustanovenie § 52 a nasl. Obč. zákonníka sa vzťahujú práve na tento druh zmlúv. Ide o osobitnú ochranu v rámci ochrany spotrebiteľa. Obč. zákonník v § 53 vymedzuje neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách, pričom rozlišuje, či boli individuálne dohodnuté alebo nie. Pre spotrebiteľskú zmluvu vymedzenú v tomto ustanovení. sú dôležité tie, s ktorými sa síce mal možnosť spotrebiteľ oboznámiť pred uzavretím zmluvy, ale nemohol ich ovplyvniť.

Výpočet neprijateľných podmienok (ustanovení v zmluvách) uvedený v § 53 ods. 3 Obč. zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretiu predmetnej zmluvy o úvere nie je taxatívny, a preto sa môže spotrebiteľ domáhať ochrany aj pred inými, než tam uvedenými podmienkami, ktoré je možné považovať za neprijateľné a ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. To je akási všeobecná (generálna) klauzula, podľa ktorej sa predovšetkým bude posudzovať určitá podmienka, či môže byť neprijateľná.

Poverenie na vykonanie exekúcie, ktoré bolo aj v danej veci vydané, však samo o sebe ešte neznamená, že súdny exekútor pohľadávku reálne vymôže. Exekučný súd je totiž v exekučnom konaní zo zákona oprávnený a povinný preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadísk vymedzených v § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Toto zákonné ustanovenie umožňuje exekučnému súdu preskúmať aj materiálnu správnosť rozhodcovského rozsudku. Ak zistí naplnenie niektorého z dôvodov uvedených v § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, je povinný exekučné konanie zastaviť bez ohľadu na to, v akom štádiu sa exekučné konanie nachádza. Vydanie poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, vydanie upovedomenia o začatí exekučného konania, či vydanie exekučného príkazu a samotné uskutočňovanie exekúcie jednotlivými spôsobmi uvedenými v § 63 Ex. por. sú z tohto pohľadu právne irelevantné. Ustanovením § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní tak nie je vylúčená možnosť exekučného súdu zastaviť exekúciu za splnenia predpokladov uvedených v § 57 Ex. por. “.

25. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“.

26. S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a na odôvodnenie napadnutých rozhodnutí krajského súdu (aj

v ich spojení s odôvodnením rozhodnutí okresného súdu) a tiež s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

II.D

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutými rozhodnutiami krajského súdu

27. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Toto ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

28. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého postupu a rozhodnutí krajského súdu a okresného súdu (v nadväznosti na potvrdené závery rozhodnutí okresného súdu krajským súdom v odvolacom konaní, pozn.) dospel k záveru, že z ich odôvodnení nemožno vyvodiť nič, čo by signalizovalo, že by mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže všeobecné súdy v posudzovanom prípade ústavne konformným spôsobom interpretovali a aplikovali príslušné právne normy (v danom prípade ustanovenia Exekučného poriadku).

29. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným postupom a rozhodnutiami krajského súdu (tak aj rozhodnutí okresného súdu vzhľadom na ich

potvrdenie krajským súdom v odvolacom konaní, pozn.) a základným právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie týchto práv po prijatí sťažností na ďalšie konanie, v dôsledku čoho pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky aj v tejto ich časti odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.E

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu

30. Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo k etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných dohovorom musí byť zabezpečené bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

31. Ustanovenie čl. 12 ods. 2 ústavy má charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak neboli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, nie je potrebné deklarovať ani porušenie týchto ustanovení ústavy (IV. ÚS 119/07).

32. Ústavný súd aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú

nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru (IV. ÚS 47/05).

33. Porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a porušenie zákazu diskriminácie zaručeného v čl. 14 dohovoru odôvodňovala sťažovateľka tým, že mala v konaní pred všeobecným súdom výrazne nevýhodné postavenie a bolo s ňou zaobchádzané odlišne, súdy konali bez jej vedomia a pod. Z uvedeného vyplýva, že porušenie označených článkov ústavy a dohovoru sťažovateľka spája s porušením svojho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorého porušenie však ústavný súd v postupe a rozhodnutiach krajského súdu nezistil, a preto nemohol konštatovať ani porušenie zákazu diskriminácie zaručeného čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru, a to z dôvodu absencie akejkoľvek spojitosti (príčinnej súvislosti) medzi namietaným porušením označených článkov ústavy a dohovoru a namietanými postupmi a rozhodnutiami krajského súdu. Z tohto dôvodu sú sťažnosti sťažovateľky aj v tejto ich ostatnej časti zjavne neopodstatnené (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

34. Ústavný súd k dôvodom odmietnutia sťažností už iba dodáva, že napriek tomu, že sťažovateľka disponuje kvalifikovaným právnym zastúpením (advokátom), nedodrжала ani zákonom ustanovené podmienky (§ 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a okrem samotnej sťažnosti nepredložila žiadne písomné dôkazy, na ktoré sa odvoláva na prvej strane sťažnosti (pozri stranu 1 „*dokumenty podľa textu*“). V neposlednom rade ústavný súd nemohol prehliadnúť predovšetkým „hmotnoprávne“ aspekty tvoriace nosné dôvody podaných súdnych žalôb v konaní pred všeobecnými (exekučnými) súdmi v kontexte s už právoplatnými rozhodnutiami súdov (všeobecných i ústavného), ktoré sa týkali množstva podobných prípadov súvisiacich s účastníkmi, a to spoločnosťou P., s. r. o., ako aj súdnym exekútorom JUDr. K. Tieto sú pre všetkých zainteresovaných už notoriou, preto nie je potrebná ich konkretizácia.

III.

35. Pretože sťažnosti boli odmietnuté, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2012